

شرح جامع روانشناسی اجتماعی

«روانشناسی»

مولفان: ناصر قلی پور انبوهی – صادق خدامرادی

پیشگفتار مولف

یکی از مسائلی که فراروی داوطلبان مقطع کارشناسی ارشد رشته‌ی روانشناسی قرار دارد تعدد منابع معرفی شده می‌باشد. و این موضوع می‌تواند داوطلبان را دچار این تعارض کند که با توجه به زمان پیش‌رو آیا باید تمامی منابع را مطالعه کند یا اینکه منابع خاصی را با توجه به درجه‌ی اهمیت آنها انتخاب نماید. با در نظر گرفتن این مسأله در مجموعه‌ی حاضر سعی کردیم تا جایی که ممکن است از منابع مختلف و مهم جهات تألیف این اثر استفاده کنیم که ضمن اینکه داوطلبان گرامی را از مطالعه‌ی منابع متعدد بی‌نیاز کرده و در عین حال اطلاعات کافی و مناسبی را جهت آمادگی دانشجویان عزیز فراهم آوریم. در اینجا بر خود لازم می‌دانم که از دوستان عزیزم آقای سجاد کریم‌نژاد انبوهی و آقای حسن امین زاده‌ی انبوهی که در مراحل تدوین این اثر صادقانه از هیچ‌گونه کمکی به بنده دریغ ننموده‌اند تشکر و قدردانی نمایم.

با سپاس
ناصر قلی‌پور

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

فصل اول: تاریخچه و روش‌های تحقیق

.....	روان شناسی اجتماعی چیست؟	۱۳
.....	برخوردهای نظری با روانشناسان اجتماعی	۱۳
.....	بخش ۲: تاریخچه و روشهای تحقیق	۱۵
.....	بخش ۳: روشهای تحقیق در روانشناسی اجتماعی	۱۸
.....	نکات مهم در تحقیق روانشناسی	۱۸
.....	هدفهای روش علمی	۲۰
.....	انواع روشهای تحقیق در روانشناسی اجتماعی	۲۱

فصل دوم: نظریه‌های یادگیری

.....	مکانیسمهای یادگیری	۳۱
.....	ویژگی‌های متمایز کننده	۳۲
.....	نظریه‌های شناختی	۳۲
.....	اصول کلی	۳۲
.....	ویژگی‌های متمایز کننده	۳۳
.....	ویژگی‌های متمایز کننده	۳۵
.....	نظریه‌های جامعه شناسی	۳۵
.....	نظریه زیست شناختی	۳۶
.....	وضعیت نظریه‌ها در روانشناسی اجتماعی امروز	۳۹

فصل سوم: رفتار در گروه‌ها

.....	نفوذ اجتماعی	۴۷
.....	اثرات گروه تماشاچیان	۴۸
.....	الگوی تاثیر اجتماعی	۴۸
.....	الگوی انگیزشی تاثیر حضور دیگران	۴۸
.....	تماشاچیان فعال	۴۹
.....	مشخصه‌های گروه	۵۰
.....	فرایند عملی گروه یا پویایی گروه	۵۰
.....	تغییر مخاطره آمیز: جلوه‌ای از نفوذ گروه بر اعضای خود	۵۳
.....	گروههای ویژه	۵۴

فصل چهارم: نفوذ اجتماعی و هم‌رنگی با جماعت (هم‌نواپی)

.....	هم‌رنگی با جماعت (هم‌نواپی)	۶۳
.....	مطالعات کلاسیک آزمایشگاهی در مورد هم‌نواپی	۶۳

عنوان

صفحه

آزمایش‌های اش در مورد همنوایی.....	۶۴
عوامل موثر بر همنوایی.....	۶۴
ویژگی‌های فردی و همنوایی.....	۶۵
عوامل موقعیتی موثر بر میزان همنوایی.....	۶۵
وجود یک همدست مخالف.....	۶۶
تفاوت‌های دو جنس از نظر همنوایی.....	۶۷
پاداش و تنبیه در مقابل اطلاعات.....	۶۷
نفوذ اجتماعی و هیجان.....	۶۸
انواع پاسخ به نفوذ اجتماعی.....	۶۸
جاذبه و کشش.....	۶۹
نکاتی چند در مطالعه همنوایی (همرنگی با جماعت).....	۷۰
کنترل.....	۷۰
پیامدهای اعتقادی به داشتن کنترل.....	۷۱
تفاوت‌های فردی در درک کنترل.....	۷۲
واکنش در برابر از دست دادن کنترل.....	۷۲
درماندگی آموخته شده.....	۷۳
اصول ناوابستگی.....	۷۳
وابستگی خود القایی.....	۷۴

فصل پنجم: رهبری و مدیریت

جستجو برای یافتن خصیصه‌های رهبری.....	۸۱
نظریه بزرگمرد در رهبری.....	۸۳
نظریه جبر اجتماعی یا روح زمان در رهبری.....	۸۴
ملاحظه و رعایت.....	۸۵
ابتکار سازمان دهی.....	۸۵
عوامل موثر و کارایی رهبر.....	۸۶
نظریه اقتضایی فیدلر در رهبری.....	۸۶
عناصر نظریه اقتضایی.....	۸۶
الحاق عناصر به یکدیگر.....	۸۷
مدیران و تغییر.....	۸۸
الگوی تعاملی: نفوذ رهبران و پیروان.....	۸۸
تعامل بین رهبران و پیروان.....	۸۹
ادراک رهبری.....	۸۹
واکنش پیروان نسبت به رفتار رهبر.....	۸۹
نفوذ پیروان بر رفتار رهبر.....	۹۰

فصل ششم: اطاعت و فرمانبرداری

عوامل مؤثر بر اطاعت و فرمانبرداری.....	۹۸
روش‌های جلب اطاعت.....	۱۰۰
فنون مبتنی بر تعهد.....	۱۰۱
فنون مبتنی بر تقابل.....	۱۰۱

عنوان	صفحه
فنون مبتنی بر کمیابی	۱۰۲
فنون دیگر جلب اطاعت	۱۰۲
عنوان	صفحه

فصل هفتم: رفتار ناظران در موقعیت‌های اضطراری

ویژگیهای موقعیت اضطراری	۱۱۱
وضعیت فرد ناظر و درک او از موقعیت اضطراری	۱۱۲
وضعیت فرد نیازمند به کمک	۱۱۲
مقایسه جوامع ساده و پیچیده	۱۱۴
زمینه‌های نظری درباره رفتار کمک رسانی	۱۱۵
روشهای آموزش و ترویج نועدوستی	۱۱۵

فصل هشتم: اخلاق و ارزش‌های اخلاقی

الف) دیدگاه بدسرشت بودن ذاتی انسان	۱۲۳
تعریف اخلاق	۱۲۳
شاخص اخلاق	۱۲۳
رشد اخلاق در کودک	۱۲۴
روش تحقیق در اخلاق	۱۲۴
روش آموزش اخلاق	۱۲۴
ب) دیدگاه نیک سرشت بودن فطری انسان	۱۲۵
تعریف اخلاق	۱۲۵
شاخص اخلاق	۱۲۵
رشد اخلاق	۱۲۵
پیاژه و رشد دو مرحله‌ای اخلاق در کودکان	۱۲۶
روش تحقیق پیاژه در اخلاق	۱۲۷
کلبه‌گ و نظریه شش مرحله‌ای رشد اخلاقی	۱۲۸
روش تحقیق کلبه‌گ در اخلاق	۱۲۹
روش تحقیق در اخلاق	۱۳۰
آموزش اخلاق	۱۳۰
ج- دیدگاه نه بد و نه خوب بودن ذاتی انسان	۱۳۱
رشد اخلاق	۱۳۲
روش تحقیق در اخلاق	۱۳۲
د) اخلاق در مذهب	۱۳۳
آموزش اخلاق	۱۳۴
رویکردهایی به آموزش اخلاق از نظر روانشناسی	۱۳۴

فصل نهم: پرخاشگری

۱- معتقدان به ذاتی بودن پرخاشگری	۱۴۳
۲- معتقدان به اکتسابی بودن پرخاشگری	۱۴۵
جمع بندی دو نظریه	۱۴۵
نقش رسانه‌های گروهی در آموزش پرخاشگری	۱۴۵

عنوان	صفحه
کنترل پرخاشگری	۱۴۶
استدلال	۱۴۷
تنبیه فرد پرخاشگر	۱۴۷
تنبیه الگوهای پرخاشگر	۱۴۷
تقویت رفتارهای مغایر	۱۴۷
ایجاد همدلی نسبت به دیگران	۱۴۸

فصل دهم: نگرش‌ها و چگونگی تکوین آن‌ها

تعریف نگرش	۱۵۵
ویژگی‌های نگرش	۱۵۵
ابعاد نگرش	۱۵۶
تکوین نگرش‌ها	۱۵۶
۱- آنچه نیازهای شخص را برآورده می‌کند	۱۵۷
۲- کسب اطلاعات درباره موضوع یا شیء یا فرد خاص	۱۵۷
۳- تعلق گروهی	۱۵۷
۴- شخصیت فرد	۱۵۷

فصل یازدهم: نظریه‌های تغییر نگرش

الف) الگوهای یادگیری تغییر نگرش	۱۶۳
کاربردهای الگوهای یادگیری در تغییر نگرش	۱۶۶
۲- نظریه مشوق‌ها و تعارض‌ها	۱۶۶
ب) الگوهای شناختی تغییر نگرش	۱۶۶
نظریه ناهماهنگی (ناهمسازی) شناختی	۱۶۸
روابط متقابل در درون ساخت شناختی	۱۶۹
تحقیقات مربوط به نظریه ناهماهنگی شناختی	۱۶۹
دفاع ضدنگرشی	۱۷۰
کاربردهای نظریه ناهمسازی شناختی	۱۷۰
الگوهای پذیرش و طرد	۱۷۱
مقیاس‌های قضاوت	۱۷۳
قضاوت اجتماعی و تغییر نگرش	۱۷۴
تحقیقات مربوط به نظریه قضاوت اجتماعی	۱۷۴
اختلاف بین پیام و موضع پیام گیر	۱۷۵
کاربردهای نظریه قضاوت اجتماعی در مورد تغییر نگرش	۱۷۵
ج) الگوهای کاربردی	۱۷۵
مفاهیم بنیادی الگوی کارکردی	۱۷۵
تحقیقات مربوط به نظریه‌های کارکردی	۱۷۶
وقتی نگرشها تغییر نمی‌کنند	۱۷۷

فصل دوازدهم: اندازه‌گیری و سنجش نگرش‌ها

۱- مقیاس‌های نگرش	۱۸۵
مقیاس گاتمن یا مقیاس تراکمی	۱۸۷

عنوان

صفحه

۱۸۷	۲- مصاحبه‌ی زمینه‌یاب
۱۸۷	۳- فنون پوشیده یا مبذل
۱۸۸	۴- روش افتراقی معنایی
۱۸۸	۵- روشهای دیگر اندازه‌گیری نگرشها
۱۸۹	مشاهدات رفتار و اندازه‌گیری‌های غیرعکس‌العملی

فصل سیزدهم: نظریه‌ی اسناد

۱۹۵	۱- نظریه‌ی روانشناسی ساده در اسناد (نظریه‌ی اسناد روانشناسی ساده) هایدن
۱۹۵	۲- نظریه‌ی اسناد استنباط متناظر جونز و دیویس
۱۹۶	۳- نظریه تغییر همگام هارولد کلی
۱۹۶	۴- نظریه‌ی ترکیبی اسناد شیور
۱۹۷	۵- طبقه‌بندی سه بعدی واینر از اسناد
۱۹۷	خطای بنیادی اسناد
۱۹۸	سوگیریهای اسنادی
۲۰۰	سوگیری‌های مربوط به جنس
۲۰۰	اسنادها درباره‌ی خود
۲۰۰	نگرش‌ها
۲۰۱	کاربردهای نظریه‌ی اسناد

فصل چهاردهم: زبان و ارتباط

۲۰۹	زبان
۲۰۹	ارتباط
۲۰۹	منشاء زبان
۲۱۰	نخستی‌ها و زبان
۲۱۱	پروژه‌ی گوآ
۲۱۱	پروژه‌ی ویکی
۲۱۱	پروژه‌ی سارا
۲۱۱	پروژه‌ی واشو
۲۱۲	پروژه‌ی لانا
۲۱۲	زبان و تفکر
۲۱۳	رشد متوازن و همزمان تفکر و زبان
۲۱۳	رشد زبان در کودک
۲۱۴	ارتباط غیر کلامی
۲۱۴	زبان بدن و ارتباط غیر کلامی
۲۱۵	لمس کردن
۲۱۶	بیانگر بودن اطوارهای غیر کلامی و خواندن آن‌ها

فصل پانزدهم: پیشداوری

۲۲۳	قالب‌های فکری و پیشداوری
۲۲۴	قالب‌های فکری و اسنادها
۲۲۴	قالب‌های فکری جنسی

عنوان

صفحه

۲۲۴	نکوهش قربانی
۲۲۵	پیشداوری و علم
۲۲۵	برخی از تاثیرات دقیق پیشداوری
۲۲۵	پیشداوری و رسانه‌های همگانی
۲۲۵	علل پیش‌داوری
۲۲۵	نظریه‌ی «سپر بلای» پیشداوری
۲۲۶	شخصیت متعصب
۲۲۶	پیشداوری از طریق هم‌رنگی
۲۲۶	راه‌های کاهش پیشداوری
۲۲۷	اثرهای غیر مستقیم اختلاط نژادی
۲۲۷	اتکای به یکدیگر - یک راه حل ممکن

فصل شانزدهم: کاربرد روانشناسی اجتماعی در جامعه

۲۳۵	کورت لوین و جهت‌گیری به سوی عمل پژوهی
۲۳۵	بررسی چند مسئله‌ی روانشناسی اجتماعی
۲۳۵	علل بیماری‌ها
۲۳۶	تشخیص مسائل پزشکی
۲۳۶	پیشگیری از بیماری‌ها
۲۳۶	درمان بیماری‌ها
۲۳۶	موارد دیگر کاربرد روانشناسی اجتماعی
۲۳۷	نقش عالم اجتماعی در تغییر